

Minna Punakallio ja Reijo Vuorento:

SYÖMÄVELKA ON EROTETTAVA INVESTOINTIVELASTA

Taloustilastojen pitäisi näyttää julkisen velan kohdentumisen kulutusmenoihin ja investointeihin. On tärkeää muistaa, että investoinneista syntyy tuottoja.

Kuten muissakin EU-maissa, Suomessa julkisen talouden tilastot laaditaan vuosittaisten kokonaismenojen ja -tulojen perusteella. Menettelyssä ei eritellä kokonaismenojen jakautumista: kulutusmenoja ja investointeja kohdellaan samanlaisina menoerinä. Samalla rinnastetaan syömävelat ja investointivelat.

Tämä tilastointitapa sivuuttaa sen, että julkiset investoinnit – esimerkiksi kunnissa – kohdistuvat yhteiskunnan kokonaisetua tavoitteleviin kohteisiin: teihin, rakennuksiin, koneisiin ja laitteisiin. Tällaisten investointien toteuttamiseksi otettu velka lisää vaurautta ja edistää tulevien sukupolvien hyvinvointia.

Kun luottoluokittaja Standard & Poor's piti maaliskuussa Suomen AA+-luokituksen ennallaan, yhtiö totesi, että "julkisen talouden tase on Suomessa vahva".

Monet kunnat voisivat omaisuuttaan – vaikkapa omistusosuuksiaan energiayhtiöistä – myymällä tehdä itsensä velattomiksi. Hyvän taloudenhoidon näkökulmasta siinä ei kuitenkaan olisi mitään järkeä. Nykyisten tilastojen rinnalle tarvitaan tarkempi kuva julkisen talouden velan jakautumisesta kulutuksen ja investointien kesken. Pitää myös tarkastella investointien tuottoja, jotta velan yhteys yhteisen vaurauden kasvuun ymmärretään.

Kunnissa kuva tarkentuu, kun tilastojen rinnalla otetaan käyttöön kunnallinen kirjanpito. Sen avulla saadaan käsitys velan kohdentumisesta ja investointien luonteesta. Ovatko investoinnit julkista taloutta tukevia vai kuluja muodostavia? Onko tase tehokkaassa käytössä?

Suomessa tai Euroopan unionissa yleisemmin ei ole toistaiseksi ollut suurta tarvetta kahden erilaisen tilastointitavan samanaikaiselle käytölle. Kun valtion velkaantuminen on painottunut syömävelkaan, motiivi investointivelan vaikutusten erittelyyn on puuttunut.

Investointien rinnastaminen kulutusmenoihin jättää kuitenkin näkymättömiin sen, millaista vaurautta julkisella sektorilla otettu velka on tuottanut kansantalouteen.

Kun kahta eri tilastointitapaa käytetään Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, niiden erot näkyvät selvästi. Helmikuussa 2015 tilinpäätösarviot kertoivat kuntien viime vuoden tuloksen olleen noin 1,9 miljardia euroa ylijäämäinen, kun taas kansantalouden tilinpidon mukaan kuntien talous oli saman verran alijäämäinen.

”Monet kunnat voisivat omaisuuttaan – vaikkapa omistuosuuksiaan energiayhtiöistä – myymällä tehdä itsensä velattomiksi. Hyvän taloudenhoidon näkökulmasta siinä ei kuitenkaan olisi mitään järkeä.”

Noin 3,8 miljardin euron ero selittyy kuntien ja kuntayhtymien investointitoiminnalla. Kuntien investoinneissa oman pääoman osuus on keskimäärin noin 60 prosenttia ja vierasta pääomaa on noin 40 prosenttia. Tilastoissa investointivelka rinnastetaan kuitenkin syömävelkaan.

Lisäksi investointivelkaa on vuosien saatossa ryhdytty virheellisesti sisällyttämään kuntatalouden yli- tai alijäämään.

Suomen julkiselle taloudelle EU:n kasvu- ja vakaussopimuksen mukainen 60 prosentin velkakatto tuo uusia paineita. Velkakatto on julkisen sektorin tasapainottamiseen tähtäävä ohjauskeino, jolla pyritään hillitsemään syömävelan kasvua. Tällaisen ohjauksen ulottaminen investointivelkaksiin kuntiin lisää jännitteitä suomalaisessa hyvinvointivaltiossa.

Jos kuntataloutta tasapainotetaan nopeasti tulopohjaa laajentamatta tai velvoitteita keventämättä, kunnat joutuvat rahoittamaan investointinsa kokonaan tulo-rahoituksellaan. Se johtaa välttämättömien investointien alasajoon, niiden rahoittamiseen verojen ja maksujen korotuksin tai entistä suurempiin säästöihin ja peruspalvelujen leikkauksiin – vain siksi, että vaurautta vähentävää syömävelkaa ja vaurautta luovaa investointivelkaa ei eroteta toisistaan.

Kuntien investointeja ja niihin liittyvää velkaantumista tulisi arvioida kahden toisiaan täydentävän seurantajärjestelmän avulla.

Näin saisimme päätöksenteon pohjaksi nykyistä paremman kokonaiskäsityksen, joka toisi EU-maiden vertailussa näkyviin myös Suomen pohjoismaisen erityispiirteen: paikallishallinnolla on tärkeä rooli palvelujen järjestäjänä ja investointien tekijänä.

Minna Punakallio on pääekonomisti ja Reijo Vuorento apulaisjohtaja Kuntaliitossa. Kirjoitus on julkaistu Helsingin Sanomien Vieraskynä-palstalla 27.5.2015.